

Prezenta lucrare conține _____ pagini

**EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII
CLASEI a VIII-a**

Anul școlar 2020 – 2021

Limba și literatura romani maternă

Numele:

Inițiala prenumelui tatălui:

Prenumele:

Școala de proveniență:

Centrul de examen:

Localitatea:

Județul:

Nume și prenume asistent	Semnătura

A	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

B	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

C	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Del pes o təksto:

E śtar kaise

Jekhvar, jekh manuś kamlās te dikhel sar si lesqe čhave: o Mاريو, o Sorin, o Aron thaj o Florin. Akhardās len *texarinθe* pesθe thaj dinās *sarkonesqe* po jekh *kaisa*. Palal kadaja, o manuś gelās p-o kīmpo, mukhindoј pesqe čhaven te keren penqe butā thaj te nakhaven penqo dīves sar kamen von. Rātāqe, kana avilās palpale, o manuś akhardās pesqe śtare čhaven thaj pučhlās len:

– Mاريو, phen manqe so kerdān tire kaisača?

– So te kerav, mirro dadorro, xalem la thaj naisarav tuqe. Sas but lači. Lōm, palal kodoja, o sūmburo, *čhovdem* les anθ-i phuv palal o kher, *tindārdem* o than thaj ažukerav te barōl kothe jekh šukar thaj *pherrvali* kaisalin.

– Miśto kerdān, mirro čhavo, me patāv zoraes kaj aresesa jekh lačo *xulaj*.

– Haj tu, phendās karing o Sorin, so kerdān tire kaisača?

– Xalem la. Sas but lači, peki...

– Thaj palal kodoja?

– Čhudindem laqo sūmburo thaj gelem dajaθe te maj mangav aver kaise, ke na sas manqe dōsta jekh kaisa.

– Mirrea čhavea, phendās o dad *ruśača* anθ-o *vak*, te dikhes te na areses jekh *bičajlo* manuś ke „o bičajlo maj but xasarel thaj o khandino maj but našel”.

– Tuqe, čajlās tuqe i kaisa, sas lači?

– Na žanav, phenel o Aron.

– Sar na žanes, so kerdān lača?

– Bikindem la. Gelem lača k-i diz thaj dinem la vaś duj gālbenurā. Dikh e love!

– Čhavea, tu aresesa baro bikinitōri, tha` dikh ke na sa si bikinimasqe anθ-o *živipen*; maj zoraes, na si bikinimasqe e butā xudinde tire dadenθar.

K-o agor, o manuś pučhlās vi le Florinos, e maj tikne čhaves:

– Tha` tuqe *plačajlās* tuqe i kaisa?

– Nić me na žanav, dadea!

– Sar? Vi tu bikindān la?

– Na, dadea! Me gelem te dikhav mirre amales savo si nasvalo thaj ingerdem la lesqe. Vov lošardilās but kaj dinōm la lesqe thaj but naisardās manqe.

Rovindoј, o dad lias e čhaves pe čanga thaj phendās lesqe:

– Na žanav so keresa tu anθ-o tiro *živipen*, tha` so žanav si ke tu avesa jekh lačo manuś thaj kadaja si i maj importantō buti.

amboldipen kerdo kaθar i Noemi Kordovan palal o Leon Magdan

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o jekhto subjèkto.

1. Xramosar, andar o dino dikcionarosqo artikulo, o sènso andar i avutni fràza vaš o alav „peki”:
„– Xalem la. Sas but laçi, peki...”

2 pùnturà

pek/o, -i, -e, -e adj, 1. copt (coaptă, copti, coapte) 2. prăj/it (-ită, -iți, -ete; fript (friptă, fripti, fripte)

2. Le manușes sas les...

- a. deš çhave.
- b. šov çhave.
- c. jekh çhavo.
- d. štar çhave.

2 pùnturà

O laçho amboldipen si ka-i grafèma

.

3. Lenqo dad patăl kaj o Mاريو aresela jekh laçho...

- a. rašai.
- b. xulaj.
- c. bikinitòri.
- d. manuș.

2 pùnturà

O laçho amboldipen si ka-i grafèma

.

4. Xramosar p-o telutno than savo si o titulo e tekstosqo. Čaçar tiro amboldipen xramosarindoj duj informàcie andar o dino tèksto.

4 pùnturà

5. Xramosar „X” palal svàko enùnco kaj te sikaves kana si ćaćes vaj na, dikhindoj e informàcie anθar o dino təksto.

6 pùnkturǎ

O enùnco	Si ćaćes	Na si ćaces
a. O manuś avilǎs khere ratǎqe.		
b. O manuś dinǎs le ćhavenqe p-o jekh ambrol.		
c. O Aron dinǎs pesqi kaisa pesqe amalesqe.		
d. O Sorin aresela jekh bićajlo manuś.		
e. O Mǎrio na aresela baro bikinitòri.		
f. O dad phendǎs so o Florin aresela jekh laćho manuś.		

6. Vakǎr, and-e 50 – 80 alava, palal sosθar NA trebal te na avas bićajle manuśa.

6 pùnkturǎ

7. O Luka thaj i Adina vakǎren palal o pućhipen: „Kon kerdǎs laćhes: o Sorin vaj o Florin?”

O Luka: *Me phenav so o Sòrin kerdǎs sas laćho thaj vi me keravas kadja!*

I Alina: *Me phenav so sas mišto so kerdǎs o Florin!*

- Xramosar jekh təksto and-e 60 – 100 alava, and-o savo te xramosaras so tu patǎs palal o phenipen le duje ženeno (o Luka thaj i Alina).

8 pùnkturǎ

2. O alav telal savo si cirdini jekh linia andar o enũncu: „Me na dikhlem o filmo inkã...” si

- a. substantivo/ navni.
- b. pronombro/ sarnavni
- c. vèrbo/ kernavni.
- d. adžektivo/ pašnavni

2 pũkturã

O lačo amboldipen si ka-i grafema

3. O vèrbo telal savo si cirdini jekh linia andar o enũncu: „So filmurã maj dikhlan?” si ka-o vaxt ...

- a. akanutno.
- b. avutno.
- c. nakhlo vaxt.
- d. imperfekto.

2 pũkturã

O lačo amboldipen si ka-i grafema

4. I Karla xramosarel palpale jekh mesãžo pesqe amalinãqe, la Antoniaqe. Xramosar, maj tele, and-e çuçe thana, e trebutne alava palal sar mangel pes and-e parantèze.

4 pũkturã

Kuç Antonia,

But nais tuqe vaş _____ (*tu, ka-o kèzo genitivo*) akharipen. Vakãrdem mirre dajaça palal o filmo thaj voj phendãş manqe kaj vi voj _____ (*dikhel, ka-o o indikativo mòdo, nakhlo vaxt*) kodova filmo thaj çajlõlas _____ (*voj, ka-o kèzo dativo*). Me sem but loşali kaj tu godisardãn tut manqe vaş kadava filmo thaj çajlõlas manqe but te dikhas amen. But ažukerav _____ (*aşunel, ka-o mòdo konžunctivo*) palpale tuθar! Te aves baxtali!

Tiri amalin, Karla

5. Ker jekh propozicia and-i savi o alav „filmo” te avel ka-o kèzo genitivo.

4 pũkturã

6. Ker jekh frâza andar trin propoziție and-i savi e predikatură te aven e vèbură „akharel”, „xal” thaj „piel”.

4 pùntură

7. O telutno tèksto si lino palal o internèto. Anda lesθe si vortografiaqe thaj puntuaciaqe doša. Lačhar o tèksto, xramosarindoj les lačhes pa-o telutno than.

4 pùntură

Si but importanto te avel amen lači amala, save ažutisaren amenqe thaj sine bixoxavni. Kadala amala bešes amença and-o amaro savorro živimata.

8. Ker jekh tèksto, anθar 40 – 70 alava, and-o savo te sikaves „sosθar si importanto te nakhaves o vaxt tire amalença?”.

8 pùntură

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Del pes o tøksto:

Kon sam ame?

Arăt, dikhlöm k-o televizòro thaj p-o internèto so
Palal nište manuša vakărel pes amenqe vareso:
Ke von ziven and-e savorre lumjaqe thema,
Kaj but anglal avile andar i purani Îndia.

Len na-i len jekh them, na bešen khethanes an-jekh than,
Kana avelas len jekh, lesqo anav avelas „Rromanothan”!
Kathe zivenas lošale: kăldărără, ričinără, xoraxane rroma,
Sinti, lovără vi savorre prinzarde rromane nămură.

Vi kana kadava them avelas but tikno,
An` lesŧe, le rromenqo gi ovelas užo vi baro.
Savorre lumjaqe rroma si sar nište phrala!
Von ziven khethanes sar but lače amala!

O Lačo Devel mukhlăs amen kadja:
Te phiras p-e droma andar i savorri lùmja,
Te kamas te bešas telal o *čerxenărdo cêro*,
P-i zèleno čar thaj pa-o zinzardo *kimpo*.

Žanas te das pakiv le phuren thaj le manušen
Sar sikaven e valòre andar o RROMANIPEN.
Rugisaras amen le Devlesqe t-ovas godăver vi BAXTALE,
And-jekh čačo PHRALIPEN te avas PAKIVALE!

Rromalen, kaj aresle šerale vi bare manuša!
Te na bistren te maren tumen vaš amare čorre rroma!
O Del te del tumenqe baxt, zor thaj but godĭ,
Te vastdel tumenqe an` tumari importànto butĭ!

Tume kaj san *sĭmplo*, pakivale thaj baxtale rroma,
Ašunen so phenav tumenqe mirre kuč phrala:
Aven te keras nùmaj bută save si šukar vi lače,
Te sikavas ke ame na sam „čora, nasul vi khanile”!

Te avas barikane ke sam baxtale, lošale vi godăver rroma
Kaj si amen jekh purani čhib kaj šukar vakăras la!
O Svunto Devel te del tumenqe baxt thaj te avel amenča,
Tiknorrenča, ternenča, phurenča vi savorre amare amalenča!
(palal o Jonel Kordovan)

Drabar i poezia thaj arakh o amboldipen ka-e pučhimata:

- Kaθar avile e rroma?
- Sar mukhlās o Devel e rromen?
- So mangel o autòro e rromenθar?
- Savi rig andar i poezia ćajlòl tut maj but?

Ker jekh xramosaripen, andar 150 alava, palal i tème „Kon sam ame, e rroma?”, dikhindoj i poezia dini maj opre thaj e amboldimata ka-e oprutne pučhimata.

Kana keres tiro xramosaripen:

- vakăresa palal kaθar aven e rroma;	4 pùnttură
- vakăresa palal so rromane nămură prinžares;	6 pùnttură
- vakăres palal sar trebal te avel jekh ćačo rrom;	6 pùnttură
- keresa jekh phandipen e informaciença andar i poezia „Kon sam ame?”.	4 pùnttură

Nòta!

O pùnttură vaś o xramosaripen avena dine vaś:

- o ander/ o koncinùto le xramosaripnasqo – 20 pùnttură;
- sar si organizisarde thaj prezentisarde e godă – 4 pùnttură (o organizisaripen e godănqo – 2 pùnttură; sar si prezentisarde e godă – 2 pùnttură);
- e xramosaripnasqi redaktăcia – 6 pùnttură (vaś e vortografiaqe règule – 3 pùnttură; vaś e puntuaciaqe règule – 2 pùnttură; vaś o śukar xramosaripen – 1 pùntko).

